

**Århus Kommune
Økonomisk Afdeling**

September 2000

Flytteundersøgelsen, 1999.

En undersøgelse af flyttemønstre i 1999 mellem Århus Kommune og de øvrige 9 kommuner i 10-kommunesamarbejdet samt internt i Århus Kommune.

Indholdsfortegnelse

<u>INDHOLDSFORTEGNELSE</u>	<u>1</u>
<u>FORORD</u>	<u>3</u>
<u>RAPPORTENS OPBYGNING</u>	<u>4</u>
<u>1 RESUME</u>	<u>5</u>
<u>2 FLYTTEUNDERSØGELSENS TILRETTELÆGGELSE</u>	<u>9</u>
2.1 BAGGRUND OG KOMMISSORIUM	9
2.2 ANALYSEENHEDER OG DATA	10
2.3 SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE	10
2.4 ANALYSER I RAPPORTEN	11
<u>3 BESKRIVELSE AF FLYTTEMØNSTRENE</u>	<u>13</u>
3.1 ALLE FLYTNINGER I 1999 TIL OG FRA ÅRHUS	13
3.2 FLYTNINGER I 1999 MELLEM ÅRHUS OG NABOKOMMUNERNE SAMT INTERNT I ÅRHUS KOMMUNE	13
<u>4 ER NETTOFLYTNINGERNE MELLEM ÅRHUS OG NABOKOMMUNERNE KONJUNKTURBESTEMTE?</u>	<u>17</u>
<u>5 OPBRUDSMOTIVER – HVAD UDLØSER DEN ENKELTES FLYTNING?</u>	<u>18</u>
5.1 OPBRUDSMOTIVER – ALLE	18

5.2 OPBRUDSMOTIVER – TILFLYTTERE, FRAFLYTTERE OG INTERNE FLYTNINGER	19
5.3 OPBRUDSMOTIVER - SOCIALE OG ØKONOMISKE FORSKELLE	20
5.4 OPBRUDSMOTIVER – FORSKELLE EFTER BOLIGTYPE OG EJERSKAB	20
<u>6 TILTRÆKNINGSMOTIVER – GRUNDE TIL VALGET AF NY BOPÆL</u>	<u>22</u>
6.1 MOTIVER FOR BOPÆLSVALG – ALLE FLYTNINGER	23
6.2 TILTRÆKNINGSMOTIVER – TIL- OG FRAFLYTNINGER	24
6.3 TILTRÆKNINGSMOTIVER - SOCIALE OG ØKONOMISKE FORSKELLE	25
6.4 TILTRÆKNINGSMOTIVER – FORSKELLE EFTER BOLIGTYPER / EJERSKAB	26
6.5 SAMMENFATNING	30
<u>7 ER DER SAMMENHÆNG MELLEM HOLDNINGER OG ADFÆRD?</u>	<u>32</u>
7.1. HOLDNINGER OG ADFÆRD I PRAKSIS	32
<u>8 FORSKELLENE MELLEM KOMMUNERNE - EMPIRISK SET</u>	<u>34</u>
8.1 FORSKELLE PÅ BOLIGMARKEDET	34
8.2 FORSKELLE I BELIGGENHED	38
8.3 FORSKELLE I KOMMUNAL SKAT OG SERVICE	39

Til denne rapport hører et bilag, som indeholder de spørgeskemaer, der har været anvendt i forbindelse med undersøgelsen, samt en kommuneopdelt opgørelse over nogle af de forhold, der er analyseret i rapporten. Bilaget kan rekvireres ved henvendelse til Statistisk Kontor, Århus Kommune.

Forord

I forbindelse med midtvejsevalueringen af Århus Kommunes erhvervshandlingsplan "Vækst i Århus II" i efteråret 1999 blev det påpeget, at Århus Kommune siden midten af 1990'erne har oplevet en nettofraflytning til nabokommunerne. Det diskuteres jævnligt i dagspressen og blandt byrådets medlemmer, hvilke årsager der kan være til nettofraflytningerne.

Der er blevet peget på, at der må være forhold, der virker mere attraktive i nabokommunerne end i Århus Kommune. Det kunne f.eks. tænkes at være boligforhold, hvor der er højere grund- og ejendomspriser i en større by som Århus.

På den baggrund er der på administrativt plan i Borgmesterens Afdeling og Magistratens 2. Afdeling blevet igangsat en undersøgelse af flyttemønstre mellem Århus Kommune og nabokommunerne.

Der er truffet aftaler på administrativt plan mellem Århus Kommune og de ni nabokommuner om gennemførelsen af spørgeskemaundersøgelsen. Nærværende rapport er sendt til nabokommunerne.

Flytteundersøgelsen er udarbejdet i Økonomisk Afdeling af projektmedarbejder Thomas Balle Kristensen og fuldmægtig Niels Michaelsen. Rapporten er forelagt en styregruppe bestående af økonomichef Hans Nikolaisen (formand), direktør Carl Nielsen og kontorchef Jan Radzewicz.

Økonomisk Afdeling, september 2000

Rapportens opbygning

Det er hensigten med denne rapport at give et samlet billede af flyttemønstre imellem Århus Kommune og de ni nabokommuner, der deltager i tikommunesamarbejdet¹.

Rapporten er bygget op af en række delafsnit. Det **første delafsnit** er et resumé af flytteundersøgelsens resultater. Det **andet delafsnit** handler om flytteundersøgelsens kommissorium og tilrettelæggelse.

Det **tredje delafsnit** indeholder en beskrivelse af flytninger til, fra og internt i Århus Kommune i 1999.

Det **fjerde delafsnit** indeholder en analyse af sammenhængen mellem konjunkturer og nettofraflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne.

Femte delafsnit indeholder nærmere analyser af, hvad der får folk til at flytte – *opbrudsmotiverne*. I **sjette delafsnit** bliver det analyseret, hvad der betyder noget for den enkelte husstand, når der skal vælges ny bopæl - *tiltrækningsmotiver*. I **syvende delafsnit** ses nærmere på sammenhængen mellem holdninger og adfærd, når man flytter.

Endelig følger et **ottende afsnit**, der omhandler de objektive forskelle mellem de ti kommuner i undersøgelsen.

---

¹ Tikommunesamarbejdet omfatter foruden Århus Kommune følgende kommuner: Galten, Hadsten, Hammel, Hinnerup, Hørning, Odder, Rosenholm, Rønne, Skanderborg.

1 Resume

Flytningerne til og fra Århus er naturligvis præget af de mange uddannelsesinstitutioner: Det er typisk unge mennesker, der flytter til og som – for en dels vedkommende efter at have fået en uddannelse og stiftet familie – flytter fra byen.

Flytteundersøgelsen har vist, at pladsbehov, familie, job og studium er de vigtigste begrundelser for beslutningen om at flytte. Der er stort set ingen, der flytter for at få en bedre kommunal service.

Når man har besluttet sig for at flytte, er boligens beliggenhed, transportforhold og kulturtilbud det, der betyder mest, når man skal vælge ny bopæl.

Den enkelte husstands sociale og økonomiske situation har naturligvis også en vis betydning for bopælsvalget: Børnefamilier lægger megen vægt på de kommunale børnepasningstilbud, familier med en høj indkomst lægger mere vægt på ejerboligmarkedet end på lejeboligmarkedet – og omvendt for familier med lave indkomster.

Mange tilflyttere vælger Århus på grund af adgangen til storbyfaciliteter, herunder kulturtilbud og kollektiv transport, og Århus bliver ikke generelt valgt fra til fordel for en nabokommune på grund af den kommunale service eller huspriserne.

Flytninger i 1999

I 1999 var der alt i alt 19.087 personer, der flyttede fra Århus Kommune og 18.786 personer, der flyttede til Århus Kommune, mens 47.172 personer flyttede internt i Århus Kommune. Af fraflytterne flyttede 3.173 personer til en nabokommune. Af tilflytterne kom 2.371 personer fra en af nabokommunerne. Der var altså omkring 9 gange så mange, der flyttede internt i Århus som mellem Århus og nabokommunerne.

For flytninger mellem Århus og nabokommunerne gælder, at knap 45% af tilflytterne til Århus var i alderen 18-24 år – typisk studerende – mod kun ca. 15% af fraflytterne. Knap 45% af fraflytterne er husstande med 2 eller flere personer mod kun ca 15% af tilflytterne.

Fraflytterne fra Århus har – bl.a. på den baggrund - generelt højere indkomster end tilflytterne til Århus. Men indkomsten for husstande med 4 perso-

ner og derover er stort set ens for dem, der flytter internt i kommunen og fraflytterne. I øvrigt er det sådan, at for hver gang een husstand med 4 personer og derover flytter fra Århus til en nabokommune, er der 9 tilsvarende husstande, der flytter internt i Århus Kommune.

Konjunkturer

Der er en stærk sammenhæng mellem en række konjunkturmål og nettofracflytningen fra Århus til nabokommunerne. Nettofracflytningen stiger i perioder med højkonjunktur og falder i perioder med lavkonjunktur.

Ledighedsprocenten på arbejdsmarkedet i Århus Kommune giver statistisk set den bedste forklaring. Ændringer i ledighedsprocenten kan forklare ca. 3/4 af ændringerne i nettofracflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne i perioden fra 1985 til 1999.

Opbrudsmotiver

Når en husstand flytter, udløses beslutningen oftest af ønsket om mere plads eller af familiemæssige grunde. Der er stort set ingen, der flytter som følge af den kommunale beskatning eller for at få en bedre kommunal service.

Flytningerne til Århus fra nabokommunerne skyldes typisk familiemæssige hensyn, job eller studium, mens flytningerne til nabokommunerne og de interne flytninger i Århus især skyldes pladsbehov. Dette hænger sammen med, at der er mange unge og studerende blandt tilflytterne og en del børnefamilier blandt fraflytterne.

Der er kun små forskelle i begrundelser for i det hele taget at flytte, når man sammenligner interne flytninger og fraflytninger, der har samme boligtype og ejerforhold til boligen før og efter flytningen.

Tiltrækningsmotiver

Når man har besluttet sig for at flytte, er boligens beliggenhed det, der betyder mest for valget af bopæl. Men også transportforhold, kulturtilbud og forhold på boligmarkedet er væsentlige for bopælsvalget.

Kommunal skat og service samt priser på og udbud af byggegrunde er ikke særligt væsentlige for valget af bopæl, når man ser på alle flyttende under eet.

Husstandenes sociale og økonomiske situation har naturligvis også betydning for valget af bopæl. Den kommunale service på børnepasningsområdet har således stor betydning for husstande med børn.

For fraflytterne er forhold på ejerboligmarkedet samt kommunal skat og service mere væsentlige hensyn, end de er for tilflytterne. Omvendt er forhold på lejeboligmarkedet, transportforhold og kulturtilbud mere væsentlige for tilflytterne end for fraflytterne. En del af forklaringen på disse forskelle er de mange enlige studerende blandt tilflytterne og flere børnefamilier blandt fraflytterne. Men selv når man ser på socialt og økonomisk ensartede undergrupper, lægger fraflytterne mere vægt på især service, mens tilflytterne lægger mere vægt på kulturtilbud og transportforhold.

Sammenligning af interne flytninger og fraflyttere - med ens boligtype og ejerforhold til boligen før og efter flytningen - viser, at der inden for hver af disse relativt homogene grupper kun findes moderate forskelle i de forhold, der har betydning for bopælsvalget.

Sociale og økonomiske forhold har som nævnt betydning for husstandenes valg af bopæl. Men selv uafhængigt heraf står to særdeles væsentlige tendenser tilbage:

?? For det første lægger tilflytterne i forhold til fraflytterne mere vægt på kulturtilbud og transportforhold, men mindre vægt på kommunal service.

?? For det andet har fraflytterne og de, der flytter internt i kommunen, stort set ens motiver til valg af bopæl.

Tilsammen betyder disse to resultater følgende:

?? For det første er der en del tilflyttere, der vælger Århus Kommune på grund af adgangen til storbyfaciliteter.

?? For det andet bliver Århus Kommune ikke generelt valgt fra til fordel for en nabokommune på grund af den kommunale service.

?? For det tredje bliver Århus Kommune ikke generelt valgt fra på grund af vanskeligheder med at finde bolig.

Sammenhæng mellem holdninger og adfærd

Der er generelt god overensstemmelse mellem holdninger og adfærd, når det gælder motiver til valg af bopæl.

Er der forskel på kommunerne?

Resultater fra spørgeskemaundersøgelsen viser, at de flyttende vurderer, at det er sværere at finde den helt rigtige bolig eller byggegrund i Århus Kommune end i nabokommunerne.

Svarpersonerne vurderer, at skatteniveauet er højere i Århus end i nabokommunerne. Objektivt set er skatteniveauet i Århus lidt over gennemsnittet, men der findes dog nabokommuner med et højere skatteniveau.

Svarpersonerne vurderer, at Århus har et lavere serviceniveau på børnepasnings- og skoleområdet og samtidig højere forældrebetaling på børnepasningsområdet. Vurderingen svarer til de objektive forhold, når det gælder daginstitutionstakster, -dækningsgrad for de 0-2 årige og klassekvotient i Folkeskolen, men ikke når det gælder de kommunale udgifter og personale-normeringer samt dækningsgrad for de 3-6 årige.

Endelig oplever svarpersonerne, at Århus har et lavere serviceniveau på ældreområdet, men bedre kultur- og fritidstilbud samt bedre offentlig transport. Vurderingerne svarer på kultur- og fritidsområdet til nøgletal for kommunale udgifter. På ældreområdet har Århus imidlertid større kommunale udgifter og mere personale end nabokommunerne.

2 Flytteundersøgelsens tilrettelæggelse

I dette afsnit følger nogle bemærkninger om flytteundersøgelsens kommissorium og tilrettelæggelse. Herunder vil det fremgå, hvilke data, der indgår.

2.1 Baggrund og kommissorium

Flytteundersøgelsen er iværksat i erkendelse af, at der over en årrække er sket en ændring i flyttemønsteret mellem Århus Kommune og nabokommunerne.

Undersøgelsens kommissorium indeholder nogle specifikke angivelser af, hvad undersøgelsen skal indeholde:

Flytteundersøgelsen skal søge at belyse:

1) I hvilken udstrækning flytninger har en sammenhæng med udviklingen i de økonomiske konjunkturer (beskæftigelse og bruttonationalprodukt) eller parcelhusbyggeriet i Århus og nabokommunerne.

2) Om flytningerne mellem Århus og nabokommunerne har en sammenhæng med mangel på byggegrunde til parcelhuse i Århus, herunder ledige byggegrunde på efterspurgte (attraktive) arealer, om der er væsentlig forskel i grundpriserne i Århus i forhold til nabokommunerne, og i hvilken udstrækning dette har en indvirkning på valget af bolig, samt endelig hvordan udbudet af lejeboliger indvirker på valget af bolig.

3) Om skatte- eller serviceniveaulet har betydning for flytningerne mellem Århus og nabokommunerne.

4) Om der er forskelle og/eller ligheder blandt de husstande, der flytter fra Århus til (parcelhuse i) nabokommunerne og de husstande, der flytter fra lejeboliger til parcelhuse inden for Århus Kommune.

Der vil være afsnit, hvor rapportens analyser går ud over, hvad kommissoriet foreskriver. Hensigten er, at den samlede rapport både skal give et fyldestgørende svar på de stillede spørgsmål og i bredere forstand kaste lys over flyttemønstre imellem Århus Kommune og nabokommunerne.

2.2 Analyseenheder og data

Analyseenheden – husstanden

Analyseenheden i flytteundersøgelsen er – hvor der ikke er anført andet – den enkelte husstand. En husstand defineres som den eller de personer, der på et givet tidspunkt flytter til eller fra en bestemt adresse.

Flere datakilder

Flytteundersøgelsen er baseret på en række kilder. I dette afsnit vil der blive givet en kort beskrivelse af de forskellige datakilder.

Datakilderne for flytteundersøgelsen er følgende:

- ?? Registerdatabase med data for alle flytninger til, fra og internt i Århus Kommune i 1999.
- ?? 3 Spørgeskemaundersøgelser blandt henholdsvis flytninger internt i Århus Kommune samt flytninger til og fra nabokommunerne i 1999.
- ?? Data fra diverse statistiske publikationer, Kommunalstatistisk Databank (KSDB – Danmarks Statistik) og Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal.
- ?? Data om kommunale parcelhusbyggegrunde i tikommunerne, indsamlet af Århus Kommunes Grundsalgskontor.

Registerdatabasen er dannet på Århus Kommunes IT-afdeling. I registerdatabasen findes blandt andet oplysninger om de flyttendes indkomstforhold, køn, alder, husstandsstørrelse og boligforhold.

2.3 Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen

Der er gennemført tre spørgeskemaundersøgelser blandt de husstande, der er flyttet henholdsvis til, fra og internt i Århus i 1999. 2 stikprøver på hver 500

husstande er udvalgt tilfældigt blandt henholdsvis tilflyttere til Århus Kommune fra en af nabokommunerne og fraflyttere fra Århus Kommune til en af nabokommunerne. Endvidere er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt en stikprøve på 750 tilfældigt udvalgte husstande, der er flyttet internt i Århus Kommune.

Pålidelighed ?

75% af alle adspurgte besvarede spørgeskemaet. Analyser har endvidere vist, at der er god overensstemmelse mellem dem, der har besvaret spørgeskemaerne og alle, der er flyttet. Alt i alt kan det konkluderes, at data fra spørgeskemaundersøgelsen er pålidelige.

2.4 Analyser i rapporten

Der indgår to forskellige analyser af flyttemønstre i rapporten, nemlig en analyse med udgangspunkt i konjunkturer og en analyse med udgangspunkt i motiver.

2.4.1 Konjunkturer

Konjunkturanalyse

Konjunkturanalysen tager som udgangspunkt, at flyttemønstrene imellem Århus og nabokommunerne er påvirket af samfundsøkonomien generelt. De statistiske analyser omhandler sammenhængen mellem på den ene side en række konjunkturmål – såsom ændringer i ledighed, boligbyggeri og bruttonationalprodukt – og på den anden side ændringer i nettofracflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne. Analyserne er gennemført for perioden fra 1985 til 1999.

2.4.2 Motiver i forbindelse med flytninger

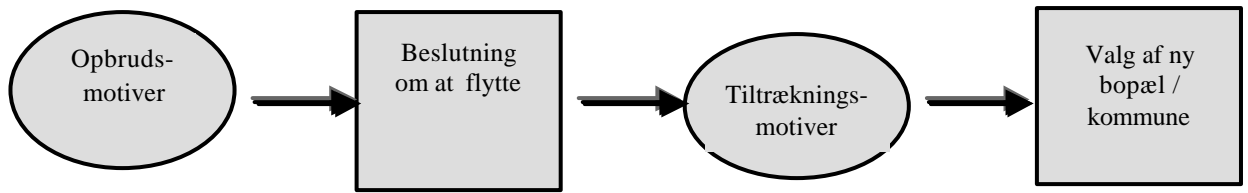
Motivanalyse

Motivanalysen tager udgangspunkt i den enkelte husstands begrundelser for at flytte, og i hvad der er vigtigt for husstandens beslutning om, hvor man vil flytte hen.

For at kunne forenkle analysen vil der blive taget udgangspunkt i den model for en flyttebeslutning, der er vist nedenfor.

**Motiv-beslutnings-
model**

Figur 1: Model for motiver og flytning

Modellens elementer:

1. Opbrudsmotiver

Figuren indeholder to elementer, motiver og beslutninger. Det første sæt af motiver er *opbrudsmotiver*. Opbrudsmotiverne er de motiver, der får den enkelte husstand eller person til at beslutte sig for at flytte fra den gamle bopæl. Et eksempel på et opbrudsmotiv kan være et behov for en større bolig.

2. Tiltrækningsmotiver

Det andet sæt af motiver bliver kaldt *tiltrækningsmotiver*. Tiltrækningsmotiverne er de motiver, der spiller ind, når man skal vælge, hvor man vil flytte hen. Der kan være tale om for eksempel huspriser og andre forhold på boligmarkedet, beliggenhed eller forhold omkring kommunal skat og service.

3 Beskrivelse af flyttemønstrene

Afsnittet indeholder først en beskrivelse af det samlede antal flytninger til og fra Århus. Herefter følger beskrivelser og analyser af flyttemønstrene imellem Århus Kommune og de ni nabokommuner samt af flytningerne internt i Århus Kommune. Der vil især blive fokuseret på forskelle i sociale og økonomiske kendetegn.

3.1 Alle flytninger i 1999 til og fra Århus

19.087 fraflyttere
18.786 tilflyttere
47.172 interne

I 1999 flyttede 19.087 personer fra Århus Kommune, 18.786 flyttede til Århus Kommune, og 47.172 personer flyttede fra en bolig i Århus Kommune til en anden bolig i Århus Kommune. Fraflytterne udgjorde 13.372 husstande, tilflytterne 15.272 husstande og de interne flytninger 33.689 husstande.

Fraflyttere flytter til hovedstadsområdet.

Der er flere af fraflytterhusstandene fra Århus (24,5%), der flytter til hovedstadsområdet, end der er tilflytterhusstande til Århus (11,7%) fra hovedstadsområdet. Der kommer flere tilflyttere til Århus fra andre jyske amter, end der flytter fra Århus til disse amter. Omkring en femtedel af alle til- og fraflytninger til Århus sker til eller fra udlandet.

Tilflyttere kommer fra det øvrige Jylland

3.2 Flytninger i 1999 mellem Århus og nabokommunerne samt internt i Århus Kommune

I 1999 flyttede 1836 husstande fra nabokommunerne til Århus, mens 1779 husstande flyttede fra Århus til nabokommunerne. I absolutte tal er der altså mange flere husstande, der flytter internt i Århus Kommune (33.689 i 1999 – jf. forrige afsnit), end der er husstande, der flytter mellem Århus Kommune og nabokommunerne.

I det følgende vil der blive set nærmere på de husstande, der flytter mellem Århus og nabokommunerne samt dem, der flytter internt i Århus Kommune.

Tabel 1 viser den procentvise fordeling på husstandsstørrelser for hver type

af flytning.

Tabel 1: Fordelingen af de forskellige flyttetyper i Århus Kommune i 1999² på husstandsstørrelser. Procent.

Husstandsstørrelse	tilflyttere	fraflyttere	interne
1 person	82,2	55,9	78,2
2 personer	11,9	23,6	12,9
3 personer	4,0	11,7	5,1
4 eller flere personer	1,9	8,7	3,8
I alt procent.	100,0	100,0	100,0
I alt absolut	1836	1779	33689

Større husstande blandt fraflytterne

Tabellen viser, at der er markant flere husstande blandt fraflytterne, der består af flere personer, end i de to andre grupper. Mens op mod halvdelen af fraflytterhusstandene består af flere personer, gælder det kun for omkring en femtedel blandt tilflytterne og de interne flyttehusstande.

3.2.1 Flyttetyper og alder

I tabel 2 vises den procentvise aldersfordeling blandt tilflyttere, fraflyttere og interne flytninger. I modsætning til de øvrige analyser er der her tale om enkeltpersoner.

Tabel 2: Aldersfordelingen blandt tilflyttere, fraflyttere og interne flytninger i 1999. Procent.

Alder (år)	tilflyttere	fraflyttere	interne
0-9	7,5	17,7	10,2
10-17	4,3	3,9	4,5
18-24	42,6	15,7	31,1
25-29	14,9	20,5	19,6
30-39	13,6	24,5	18,3
40+	17,1	17,8	16,3
I alt pct.	100,0	100,0	100,0
I alt absolut	2362	3175	47172

Flest børn blandt fraflytterne

Tabellen viser, at der er flest børn blandt fraflytterne. Tilflytterne er især 18-24 årige, mens fraflytterne især er 25-39 årige. De interne flytninger ligner

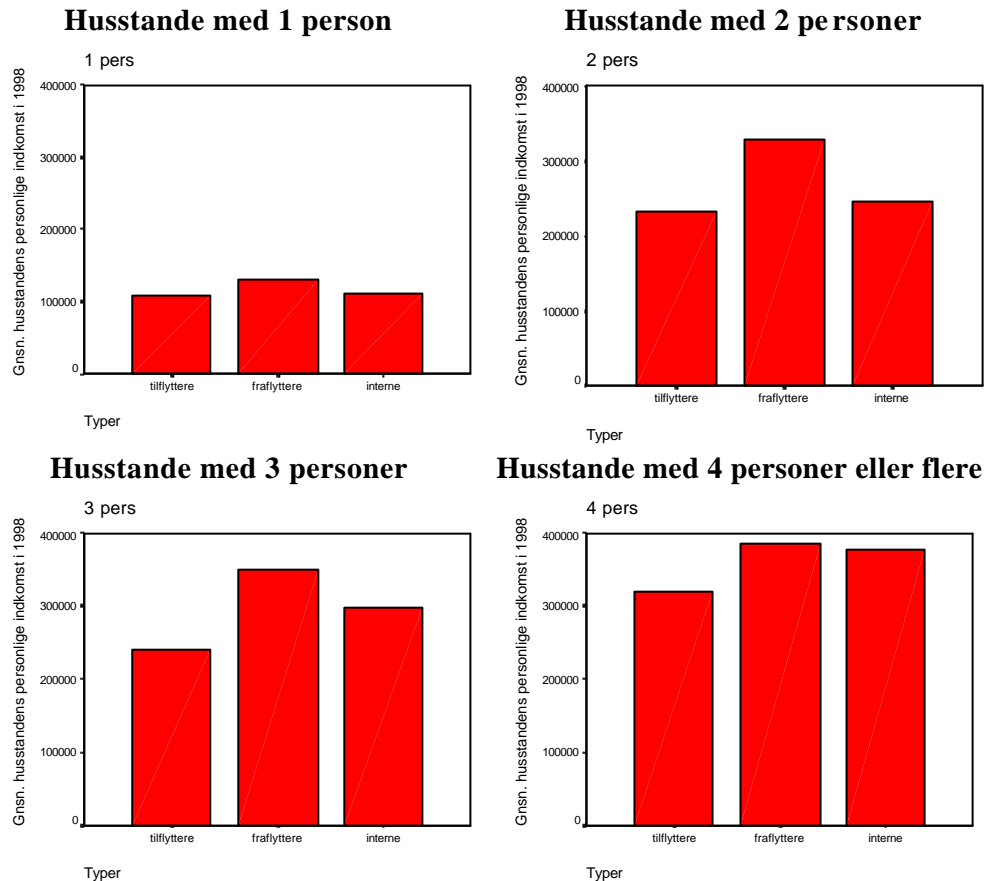
² Tilflyttere til Århus Kommune fra nabokommunerne, fraflyttere fra Århus Kommune til nabokommunerne og interne flytninger i Århus Kommune i 1999.

mest tilflytterne, men er typisk lidt ældre.

3.2.2 Indkomstforskelle

I figur 2 vises sammenhængen mellem flyttetype og husstandsindkomst.

Figur 2: Sammenhæng mellem flyttetype og indkomst, korrigeret for husstandsstørrelse. 1999.

Mellemstore husstande: fraflytterne tjener mest

Store husstande: fraflytterne og de interne er ens

Blandt 1-personers husstande er der meget begrænsede indkomstforskelle mellem de forskellige flyttetyper. Når der ses på husstande med 2 eller 3 personer, har fraflytterne højere indkomster end de to andre grupper. For de store husstande – med 4 eller flere personer – er der derimod stort set ingen indkomstforskel mellem fraflytterne og de interne flyttere. Disse har dog begge højere gennemsnitsindkomster end de store tilflytter-husstande.

3.2.3 Forskelle i arbejdsstilling

Tabel 3 viser procentfordelingen af svarpersonerne efter arbejdsstilling og

flyttetype.

Tabel 3: Flyttetypernes fordeling efter arbejdsstilling. 1999. Procent.

Arbejdsstilling	tilflyttere	fracflyttere	interne	I alt
Ufaglært / specialarbejder	12,4	11,5	9,7	11,0
Faglært	18,0	19,7	16,6	17,9
Funktionær	17,0	33,5	22,2	23,8
Selvstændig / medhj. ægtef	2,4	7,4	3,9	4,5
Under uddannelse	35,4	12,5	28,4	26,0
Pensionist / efterl.modtager	5,3	9,0	9,6	8,1
Arbejdsløs	6,1	3,6	7,2	5,8
Andet	3,4	2,8	2,4	2,8
I alt pct.	100,0	100,0	100,0	100,0
I alt absolut	412	391	585	1388

Fraflytterne: flest funktionærer

Tilflytterne: flest studerende

Tabellen viser for det første, at der er betydeligt flere funktionærer blandt fraflytterne – cirka en tredjedel – end blandt tilflytterne og de interne flytninger. For det andet er der kun omkring en ottendedel studerende blandt fraflytterne imod lige over og lige under en tredjedel for henholdsvis tilflytterne og de interne flytninger.

4 Er nettoflytningerne mellem Århus og nabokommunerne konjunkturbestemte?

Nettofraflytning forklaret vha. diverse konjunkturmål

Det er blevet undersøgt om nettofraflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne hænger sammen med ændringen i antallet af arbejdspladser, væksten i bruttonationalproduktet, boligbyggeriet og ledigheden.

Lav ledighed i Århus ? stor nettofraflytning

I perioden fra 1985 til 1999 ses en ganske stærk sammenhæng mellem ledigheden på arbejdsmarkedet og nettofraflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne. I denne periode varierede ledigheden mellem 6,0% og 14,5%. I den samme periode var nettofraflytningen fra Århus til nabokommunerne mellem 0 og 900 personer om året. Nettofraflytningen fra Århus Kommune er størst, når ledigheden i Århus er lavest.

Ledigheden forklarer 76,2% af variationen i nettofraflytning

Analysen af sammenhængen mellem ledighed og nettofraflytning viser en forklaringsgrad på 76,2% for perioden fra 1985 til 1999. Det vil sige, at 76,2% af ændringerne i nettofraflytningen fra Århus til nabokommunerne fra år til år kan forklares ved ændringer i ledighedsprocenten i Århus.

Andre konjunkturforklaringer

Der er endvidere gennemført analyser af betydningen af forhold som ændringer i antal arbejdspladser, bruttonationalprodukt og boligbyggeri. Nettofraflytningen fra Århus til nabokommunerne hænger sammen med hvert af disse forhold, men sammenhængene er svagere end sammenhængen mellem ledighed og nettofraflytning.

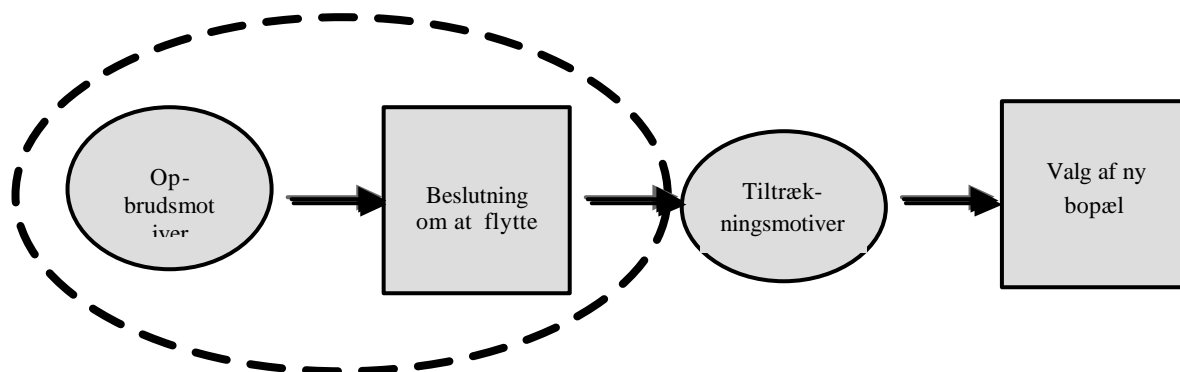
Nettofraflytningen stiger under højkonjunktur og falder under lavkonjunktur

Med andre ord kan man sige, at alle disse konjunkturmål trækker i samme retning, således at nettofraflytningen fra Århus Kommune til nabokommunerne stiger i perioder med højkonjunktur (lav ledighed, stigende bruttonationalprodukt, stigende antal arbejdspladser og stort boligbyggeri) og falder i perioder med lavkonjunktur. Dette skal ses i sammenhæng med, at Århus er en uddannelsesby.

5 Opbrudsmotiver – hvad udløser den enkeltes flytning?

Analysen af opbrudsmotiver er koncentreret om den venstre halvdel af den model, der blev beskrevet i afsnit 2.4. Figur 3 viser med den stiplede oval, hvilken del af modellen der er emnet for dette afsnit.

Figur 3: Opbrudsmotiver i forbindelse med flytning

I spørgeskemaundersøgelsen er der blevet indsamlet oplysninger om, hvad der er den vigtigste grund til at flytte for den enkelte husstand. Disse oplysninger ligger til grund for analyserne i dette afsnit.

5.1 Opbrudsmotiver – alle

Opbrudsmotiver - alle

I tabel 4 ses svarfordelingen på spørgsmålet om den vigtigste grund til at flytte.

Tabel 4: Vigtigste grund til at flytte. 1999. Procent.

Opbrudsmotiv	Procent
mere plads	21,0
højere standard	5,1
købe bolig	6,2
hensyn til familie	20,1
skifte job / studiested	10,6
transportmuligheder	3,3
bedre kommunal service	1,1
andet	26,0
Ubesvarede	6,5
I alt procent	100,0
I alt absolut	1407

Kilde: Alle 3 spørgeskemaundersøgelser.

Vigtigst: pladsbehov og familiehensyn

Tabellen viser, at det især er ønsket om mere plads og familiemæssige hensyn, der får den enkelte husstand til at flytte. Godt 40% nævner en af disse to grunde som vigtigst. Næsten ingen angiver kommunal service som flyttebegrundelse. Den kommunale service er altså helt uden betydning for befolkningen samlet set som *opbrudsmotiv*. (Det udelukker imidlertid ikke, at hensyn til kommunal skat og service kan spille en rolle som tiltrækningsmotiv.)

Kommunal skat og service er ikke et opbrudsmotiv

5.2 Opbrudsmotiver – tilflyttere, fraflyttere og interne flytninger

Til-, fra- og interne flytninger

Tabel 5 viser den procentvise fordeling af opbrudsmotiver blandt de tre flyttetyper.

Tabel 5: Fordeling af flyttebegrundelser blandt flyttetyper i 1999 . Procent.

Flyttebegrundelse	tilflyttere	fracflyttere	interne
mere plads	8,0	27,7	29,2
højere standard	3,9	5,6	6,5
købe bolig	2,3	12,8	5,6
hensyn til familie	31,9	17,6	16,8
skifte job / studiested	23,7	7,2	5,6
transportmuligheder	7,2	0,8	2,9
bedre kommunal service	0,8	3,5	0,0
andet	22,4	25,0	33,3
I alt procent	100,0	100,0	100,0
I alt absolut	389	376	552

Fraflyttere: mere plads

Som det fremgår af tabel 5, flytter flere husstande fra Århus end til Århus på grund af pladsbehov. Hensynet til familie og nyt job eller studiested optræder hyppigere som opbrudsmotiv blandt tilflytterne end blandt fraflytterne.

Tilflyttere: familie, job og studium

Interne flytninger ligner fraflytterne

De interne flytninger ligner fraflytterne mest, når det gælder opbrudsmotiver. Det står i modsætning til de tidligere analyser af alder, husstandsstørrelse og arbejdsstilling, hvor de interne flyttehusstande i Århus mere ligner tilflytterne.

Kommunal service uden betydning

Hverken blandt tilflytterne, fraflytterne eller de interne flytninger spiller den kommunale service nogen rolle som opbrudsmotiv.

5.3 Opbrudsmotiver - sociale og økonomiske forskelle

Der er gennemført analyser af, hvad husstandenes sociale og økonomiske situation betyder for opbrudsmotiverne.

Børnefamilier flytter på grund af pladsmangel

Familiestruktur er snævert sammenhængende med opbrudsmotiv. Således er det især børnefamilier, der flytter på grund af pladsmangel.

Lavindkomst-husstande: studium og job

Beslægtet med dette resultat er, at højindkomst-husstande oftere flytter på grund af pladsbehov end lavindkomst-husstande. Husstandene med lave indkomster flytter oftere på grund af studium eller job.

Kommunal service uden betydning

Det er kendetegnende, at kommunale serviceforhold ikke optræder som opbrudsmotiv. Dette gælder på tværs af sociale og økonomiske forhold.

5.4 Opbrudsmotiver – forskelle efter boligtype og ejerskab

Nye huskøbere

En del husstande flytter fra en lejlighed i Århus og køber parcelhus. Det er relevant at spørge, om de, der flytter inden for kommunens grænser, har andre opbrudsmotiver end dem, der vælger at købe parcelhus i en nabokommune.

I tabel 6 vises fordelingen på flyttebegrundelser for hver af de to typer af leje-eje-flytninger.

Tabel 6: Opbrudsmotiver – opdelt på typer af nye huskøbere³ i 1999. Procent.

Opbrudsmotiv	Type af leje-eje-flytning	
	Nabokommune	Århus Kommune
mere plads	37,0	41,8
højere standard	8,0	10,4
købe bolig	39,0	22,4
hensyn til familie	11,0	11,9
skifte job / studiested	1,0	1,5
bedre kommunal service	2,0	0
andet	2,0	11,9
I alt procent	100,0	100,0
I alt absolut	100	67

³ Huskøbere, der flytter fra en lejebolig i Århus Kommune til et ejet enfamilieshus i en nabokommune og huskøbere, der flytter fra en lejebolig i Århus Kommune til et ejet enfamilieshus, ligeledes i Århus Kommune.

Huskøberne flytter på grund af forhold omkring boligen.

Blandt begge grupper af parcelhuskøbere er forhold omkring boligen – pladsbehov, højere boligstandard eller ønsket om at købe en bolig – de helt afgørende opbrudsmotiver.

Et eventuelt ønske om bedre kommunal service har i praksis ingen betydning som opbrudsmotiv – heller ikke blandt de huskøbere (leje-eje), der flytter ud af Århus Kommune.

Leje-leje

Der er også gennemført en sammenligning af henholdsvis husstande, der er flyttet fra en lejlighed i Århus til en lejlighed i en nabokommune og husstande, der er flyttet fra en lejlighed i Århus til en anden lejlighed i Århus. Disse to grupper adskiller sig stort set ikke med hensyn til opbrudsmotiver.

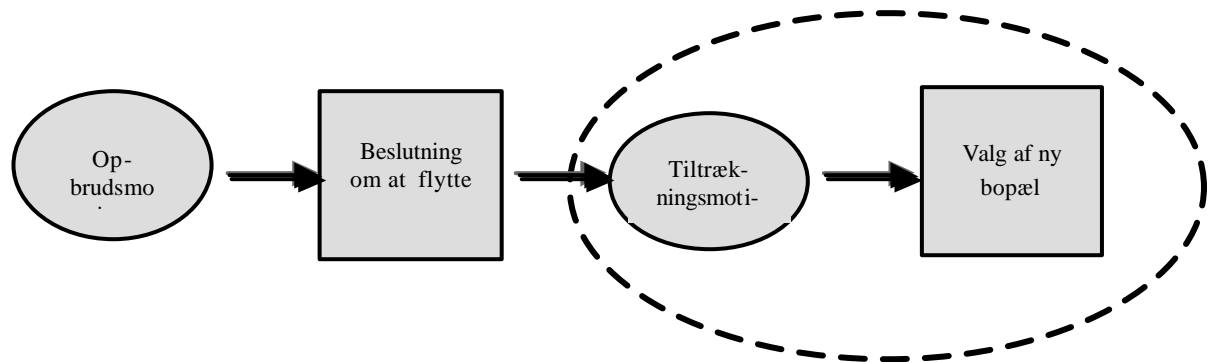
Eje-eje

Endelig er der set på forskelle i opbrudsmotiver blandt husejere i Århus Kommune, der køber nyt hus enten indenfor kommunen eller i en nabokommune. Inden for denne gruppe er pladsbehov et lidt mere udbredt opbrudsmotiv blandt dem, der køber hus indenfor kommunen, mens lidt flere flytter til en nabokommune af jobmæssige grunde.

6 Tiltrækningsmotiver – grunde til valget af ny bopæl

Her analyseres de motiver, der påvirker folks valg af ny bopæl, når de *har* besluttet sig for at flytte - *tiltrækningsmotiverne*.

Figur 4: Tiltrækningsmotiver i forbindelse med valg af ny bopæl.

Væsentligheds-vurderinger

I spørgeskemaundersøgelsen blev svarpersonerne spurgt, om de betragtede en række forhold som væsentlige eller uvæsentlige (på en skala fra 1 til 4, hvor 1 svarer til "uvæsentligt" og 4 svarer til "meget væsentligt"), da de skulle flytte. Væsentlighedsvurderingerne af disse vil blive brugt som et mål for, hvilken rolle hvert enkelt forhold spiller for bopælsvalget – altså som tiltrækningsmotiv. Der er tre typer af forhold, som de flyttende er blevet bedt om at vurdere væsentligheden af.

Hensyn:

- ?? boligmarkedet
- ?? beliggenhed
- ?? skat og service

Den første type er forhold vedrørende bolig- og ejendomsmarkedet. Det gælder priser på og udbud af huse, lejligheder, ejerlejligheder og byggegrunde. Analyser af væsentligheden af disse hensyn belyser eventuelle sammenhænge mellem hhv. priser og udbud på boligmarkedet og flytningerne mellem Århus og nabokommunerne (jf. afsnit 2.1 – kommissoriets punkt 2).

Den anden type er forhold vedrørende beliggenhed, nærmere bestemt nærhed til by/natur, adgangen til kollektiv transport og transporttid mellem hjem og arbejde.

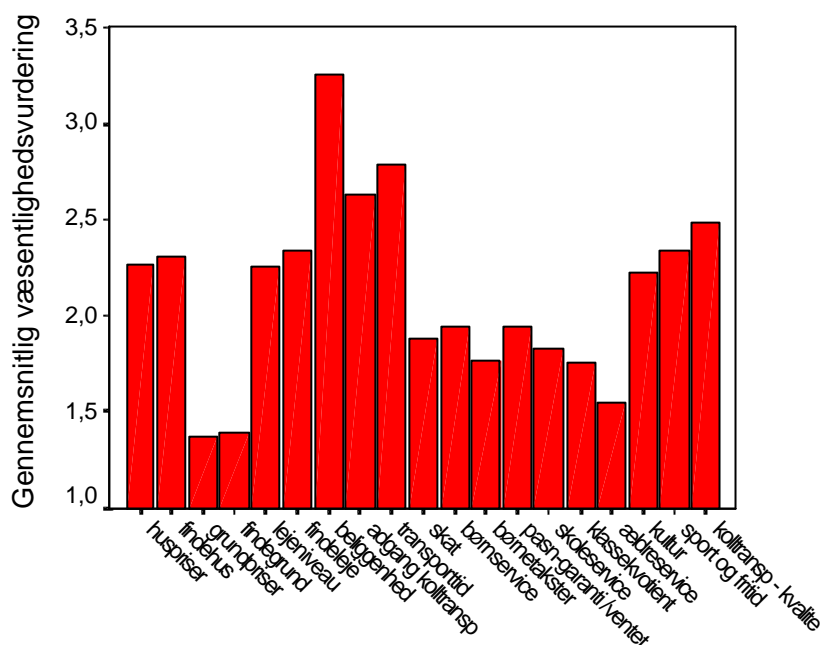
Den tredje og sidste type er forhold vedrørende kommunal skat og service (jf. afsnit 2.1 – kommissoriets punkt 3).

6.1 Motiver for bopælsvalg – alle flytninger

Tiltrækningsmotiver – alle flytninger

Figur 5 viser den gennemsnitlige væsentlighedsvurdering af de enkelte hensyn for alle flytninger mellem Århus og nabokommunerne samt internt i Århus Kommune i 1999.

Figur 5: Gennemsnitlig vurdering af væsentlighed – alle flyttende i 1999.

Vigtigst: boligens beliggenhed

Men også: lejeniveau, huspriser, transport og kultur

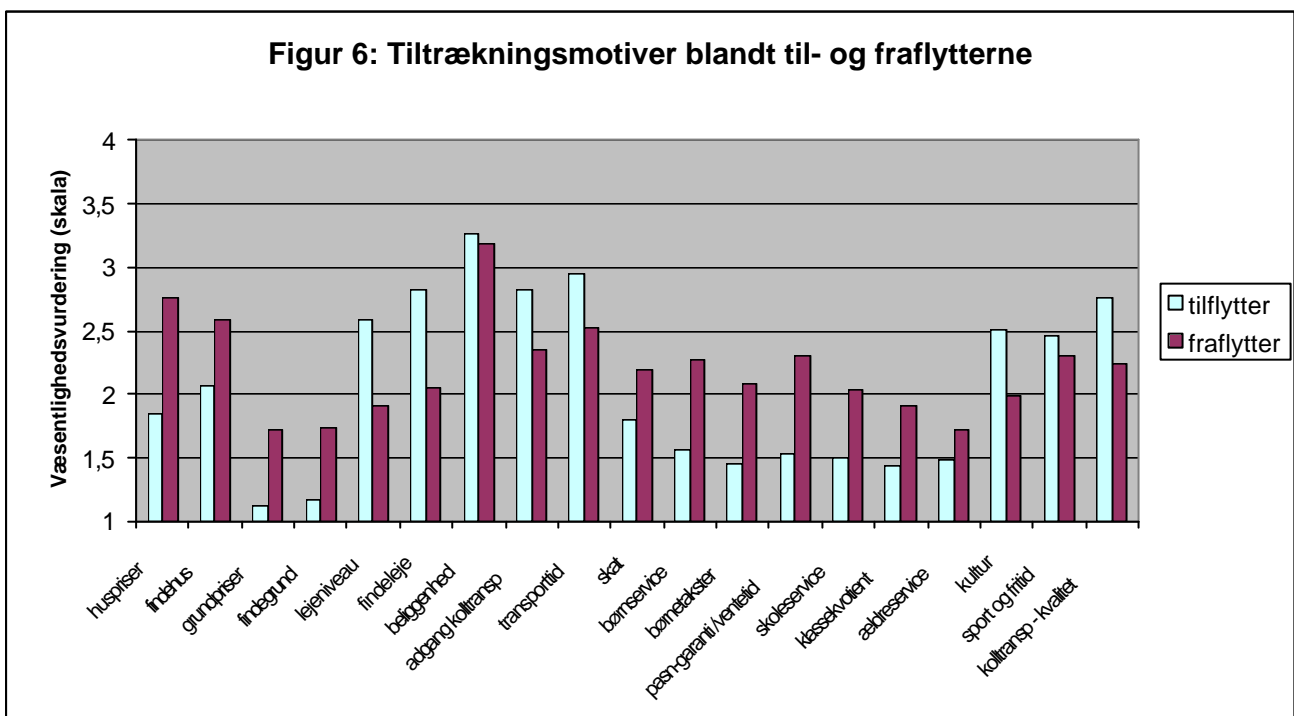
Som det fremgår af figur 5, er beliggenheden det hensyn, der i gennemsnit er væsentligst for de flyttende. Herefter kommer transporttid og adgang til kollektiv transport. Lejeniveau, adgangen til lejligheder, huspriserne, muligheden for at finde det rigtige hus, kvaliteten af den kollektive transport samt de kommunale kultur-, fritids- og idrætstilbud er også væsentlige tiltrækningsmotiver.

I den samlede flyttebefolkning er de øvrige kommunale skatte- og serviceforhold ikke blandt de vigtigste. Man skal dog i den forbindelse være op-

mærksom på, at nogle hensyn kun er relevante for en mindre andel af dem, der flytter. Det er for eksempel tænkeligt, at kommunal service på børnepasningsområdet er et meget væsentligt tiltrækningsmotiv for husstande med børn, selv om området fremstår som mindre væsentligt for alle flytten- de set under eet.

6.2 Tiltrækningsmotiver – til- og fraflytninger

I figur 6 vises den gennemsnitlige væsentlighedsvurdering for hvert hensyn blandt til- og fraflyttere mellem Århus og nabokommunerne hver for sig.

Figur 6 viser, at sammensætningen af tiltrækningsmotiver i grove træk er den samme blandt tilflyttere og fraflyttere. For eksempel er boligens beliggenhed det væsentligste tiltrækningsmotiv for både til- og fraflyttere.

Fraflytterne: ejerbolig- markedet, kommunal skat og service

Huspriserne og muligheden for at finde det helt rigtige hus er mere væsentlige for fraflytterne end for tilflytterne. Det samme gælder den kommunale beskatning og det kommunale service- og takstniveau på børnepasnings- og skoleområderne. De sidstnævnte hører dog ikke til blandt de stærkeste tiltrækningsmotiver, hverken for til- eller fraflyttere.

Tilflytterne: lejeboligmarkedet, transport og kultur

Tilflytterne lægger mere vægt end fraflytterne på lejeboligmarkedet, den kollektive transport og kultur- og fritidstilbudene i kommunen.

Der er to forklaringer på forskellene i tiltrækningsmotiver mellem tilflyttere til og fraflyttere fra Århus Kommune.

Baggrund: sociale og økonomiske forskelle...

Den første er de sociale og økonomiske forskelle mellem til- og fraflytterne. Som tidligere nævnt er tilflytterne typisk enlige studerende med lave indkomster, mens fraflytterne oftere er børnefamilier og har højere indkomster. Nedenfor følger der flere analyser af, hvad sociale og økonomiske forhold betyder for sammensætningen af tiltrækningsmotiver.

...men også reelle motivforskelle

Den anden er, at der – selv indenfor socialt og økonomisk ensartede grupper – findes forskellige tiltrækningsmotiver blandt til- og fraflyttere. For eksempel betragter fraflytterhusstandene med høje indkomster, med børn og som ikke er studerende, de kommunale takst-, service-, og ventetidsforhold på børnepasningsområdet som mere væsentlige end de tilsvarende tilflytterhusstande. Omvendt lægger tilflytterne mere vægt på transportforhold og kulturtilbud end fraflytterne. Det kan tyde på, at tilflytterne vælger Århus på grund af de storbyfaciliteter, der findes i kommunen, uanset deres sociale og økonomiske situation.

NB Mange flere interne flytninger

Det er vigtigt at understrege, at disse motivforskelle alene gælder de 1836 tilflytterhusstande og de 1779 fraflytterhusstande, der flyttede mellem Århus og nabokommunerne i 1999 (jf. afsnit 3.2). Resultaterne skal ses i sammenhæng med, at der i 1999 flyttede 33.689 husstande – omkring 9 gange så mange – fra en bolig til en anden *internt* i Århus Kommune.

6.3 Tiltrækningsmotiver - sociale og økonomiske forskelle

Der er gennemført analyser af, hvad sociale og økonomiske forskelle betyder for tiltrækningsmotiverne.

**Kommunal service på
børnepasningsområdet
er et væsentligt tiltræk-
ningsmotiv – blandt
børnefamilier**

Familiestruktur har betydning for væsentligheden af det kommunale service- og takstniveau på børnepasningsområdet. Mens børnepasningsforhold ikke er et særligt væsentligt tiltrækningsmotiv for alle flyttende set under eet, er hensyn til børnepasning blandt de væsentligste tiltrækningsmotiver, når der alene ses på børnefamilierne.

Hvor det tidligere blev vist, at kommunal service ikke har betydning som opbrudsmotiv, viser børnepasning sig altså at være et væsentligt *tiltrækningsmotiv* blandt børnefamilierne, når der skal vælges ny bopæl.

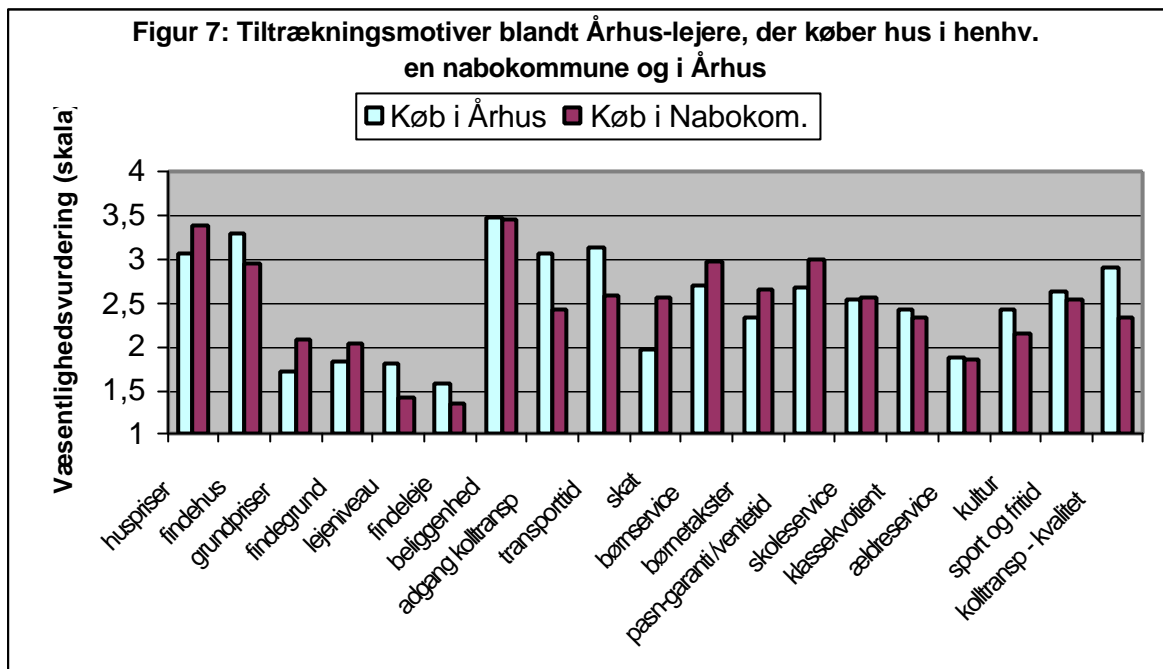
Indkomstforhold har en vis betydning for, om man lægger vægt på forhold på ejerboligmarkedet eller lejeboligmarkedet, når man skal flytte. Svarpersoner med høje indkomster lægger mere vægt på forhold på ejerboligmarkedet end svarpersoner med lave indkomster, mens det forholder sig omvendt med forhold på lejeboligmarkedet.

6.4 Tiltrækningsmotiver – forskelle efter boligtyper / ejerskab

I det følgende sker sammenligningen med udgangspunkt i forskelle i boligtyper samt ejerskab af boligen før og efter flytningen.

6.4.1 Typer af leje-eje-flytninger

I figur 7 vises tiltrækningsmotiver for tidligere Århus-lejere, der har købt hus i hhv. en nabokommune og Århus.

Forskellene er moderate For det første viser figur 7, at der kun er moderate forskelle mellem de to typer af huskøbere. Når det gælder væsentlighed, er der så at sige større forskelle mellem de forskellige områder / hensyn (boligmarkedsforhold, beliggenhed og kommunal skat og service) end mellem de to typer af huskøbere.

Børnepasning generelt væsentligt blandt huskøberne For det andet er de kommunale børnepasningstilbud mere væsentlige for begge typer af huskøbere end for alle flyttende set under eet (jf. figur 5). Det skyldes, at der er langt flere børnefamilier blandt huskøberne.

Børnepasning lidt mere væsentligt blandt fraflytterne (leje-eje) For det tredje er kommunal beskatning og service-, takst- og ventetidsforhold på børnepasningsområdet lidt mere væsentlige for fraflytterhuskøberne end for de interne huskøbere, mens de interne huskøbere lægger

Kollektiv transport lidt mere væsentligt blandt interne (leje-eje) lidt mere vægt på forhold omkring kollektiv transport og transporttid end fraflytter-huskøberne.

Ingen forskel på væsentligheden af boligmarkedsforhold

Endelig – for det fjerde – viser figur 7, at der stort set ikke er forskel mellem de to typer af huskøbere, når det gælder væsentligheden af prisniveau og udbud på boligmarkedet.

Flest børnefamilier blandt dem, der køber i Århus

Bagvedliggende forskelle på leje-eje-flytningerne

Der er flere husstande med børn (71%) blandt de interne leje-eje-flyttehusstande end blandt (leje-eje-)fracflytterne, hvor kun 58% har børn. Dette resultat fremkommer samtidig med, at der som tidligere nævnt totalt er en større *andel* husstande med børn blandt fracflytterne end blandt de interne flytninger.

NB – procentandele contra absolutte tal

Det skal understreges, at der her er tale om procentandele og ikke om absolutte tal. Når alle flytninger ses under eet, er der *absolut set* langt flere husstande med børn, der flytter internt i Århus Kommune, end der er husstande med børn, der flytter imellem Århus og nabokommunerne.

I øvrigt er huskøberne stort set ens.

Bortset fra ovenstående er der ingen væsentlige forskelle mellem de to grupper af huskøbere (interne og fracflyttere). Dette gælder med både hensyn til indkomst, arbejdsstilling og husstandsstørrelse.

6.4.2 Typer af leje-leje-flytninger

Leje-leje – flytninger

På samme måde som for huskøberne er der gennemført en sammenligning af husstande, der er flyttet fra en lejlighed i Århus Kommune til en anden lejlighed, ligeledes i Århus Kommune, og husstande, der er flyttet fra en lejlighed i Århus Kommune til en lejlighed i en af nabokommunerne.

Moderate forskelle

Også blandt leje-leje-flyttehusstandene er der kun moderate forskelle i tiltrækningsmotiver mellem dem, der flytter til en nabokommune og dem, der bliver boende i Århus Kommune.

Interne (leje-leje) lægger mere vægt på lejemarkedet, kultur og kollektiv transport

Lejeniveau og muligheden for at finde en lejlighed betyder lidt mere for de interne leje-leje-flyttehusstande end for de tilsvarende husstande, der flytter til en nabokommune. Også forhold omkring kollektiv transport og omkring

fritids- og kulturtilbud i kommunen er mere væsentlige for de interne leje-leje-flytninger end for de tilsvarende flytninger til nabokommunerne.

Fraflyttere (leje-leje) lægger mere vægt på kommunal skat og service

Omvendt er den kommunale beskatning og de kommunale takst-, service- og ventetidsforhold på børnepasningsområdet lidt mere væsentlige for fraflytterne end for de interne (blandt leje-leje-flyttehusstandene).

Bagvedliggende forskelle mellem leje-leje-flytterne

Flere børn blandt interne (leje-leje)

Der er lidt flere husstande med hjemmeboende børn (20,7%) blandt dem, der bliver boende i Århus end blandt dem, der flytter til en nabokommune (13,3%).

Flere studerende blandt interne (leje-leje)

Der er flere studerende blandt leje-leje-flyttehusstandene inden for Århus Kommune (41,6%) end blandt de tilsvarende fraflytninger til nabokommunerne (27,6%).

Lavere indkomster blandt interne (leje-leje)

De, der flytter fra lejlighed til lejlighed internt i kommunen, har generelt lidt lavere indkomster end dem, der flytter til en nabokommune.

6.4.3 Typer af eje-eje-flytninger

Eje-eje-flytninger

Endelig er der gennemført en sammenligning af husstande, der er flyttet fra et eget parcelhus i Århus Kommune til et eget parcelhus, enten i Århus eller i en nabokommune.

Kommunal service

Samlet set lægger eje-eje-flyttehusstandene mere vægt på den kommunale service på børnepasningsområdet end alle flyttende set under eet (jf. figur 5). Dette hænger især sammen med, at der i denne gruppe er mange husstande med børn.

Interne (eje-eje): ejerboligmarked, beliggenhed, transport og kultur

De eje-eje-flyttehusstande, der flytter internt i Århus Kommune, lægger mere vægt på forhold omkring ejerboligmarkedet, beliggenhed, transportforhold og fritids- og kulturtilbudene i kommunen end de tilsvarende (eje-eje-) husstande, der flytter til en nabokommune.

Byggegrunde samt skat og service: ingen forskel

Der er stort set ingen forskelle mellem de to typer af eje-eje-flyttehusstande, når det gælder væsentligheden af priser på og udbud af byggegrunde samt kommunal skat og service.

Bagvedliggende forskelle mellem eje-eje-flytninger

Helt analogt med resultatet for leje-eje-flytninger er der flere husstande med børn blandt dem, der flytter fra eget parcelhus til eget parcelhus inden for Århus Kommune, end blandt de tilsvarende husstande, der flytter til en nabokommune.

Med hensyn til indkomst, erhverv og andelen af gifte/samboende ligner de to typer af eje-eje-flyttehusstande hinanden.

6.5 Sammenfatning

Når alle flytninger ses under eet, er boligens beliggenhed det væsentligste tiltrækningsmotiv. Herefter kommer transportforhold, kulturtilbud og forhold på boligmarkedet. For alle flytninger samlet set er kommunal skat og service ikke særligt væsentligt som tiltrækningsmotiv. Det samme gælder priser på og udbud af byggegrunde.

Det er ikke mindst flyttehusstandenes sociale og økonomiske situation, der bestemmer, hvilke tiltrækningsmotiver, der er væsentlige for bopælsvalget. Først og fremmest er kommunale børnepasningsforhold et væsentligt tiltrækningsmotiv blandt husstande med børn.

For fraflytterne er forhold på ejerboligmarkedet samt kommunal skat og service mere væsentlige hensyn, end de er for tilflytterne. Omvendt er forhold på lejeboligmarkedet, transportforhold og kulturtilbud mere væsentlige for tilflytterne end for fraflytterne. En del af forklaringen på disse forskelle er de mange enlige studerende blandt tilflytterne og flere børnefamilier blandt fraflytterne. Men selv når man ser på socialt og økonomisk ensartede undergrupper, lægger fraflytterne mere vægt på især service, mens tilflytterne

lægger mere vægt på kulturtilbud og transportforhold.

Der er gennemført en række sammenligninger af tiltrækningsmotiver blandt fraflyttere og interne flytninger inden for grupper, der er afgrænset på baggrund af boligtype og ejerskab af boligen før og efter flytningen. Hver for sig er disse grupper socialt og økonomisk set relativt ensartede. Inden for hver af disse relativt homogene grupper findes der kun moderate forskelle i tiltrækningsmotiver.

Sociale og økonomiske forhold spiller en stor rolle for flyttehusstandenes tiltrækningsmotiver. Men selv når der korrigeres for dette, står der to særdeles væsentlige tendenser tilbage. For det første lægger tilflytterne i forhold til fraflytterne mere vægt på kulturtilbud og transportforhold, men mindre vægt på kommunal service. For det andet har fraflytterne og de interne flytninger stort set ens tiltrækningsmotiver.

Tilsammen betyder disse to resultater to ting: For det første er der en del tilflyttere, der vælger Århus Kommune på grund af adgangen til storbyfaciliteter. For det andet bliver Århus Kommune ikke generelt valgt fra til fordel for en nabokommune på grund af den kommunale service.

7 Er der sammenhæng mellem holdninger og adfærd?

Analyserne i denne rapport er hidtil gennemført med udgangspunkt i svarpersonernes egne tilkendegivelser af, hvad de betragter som væsentligt og uvæsentligt for flytningen. Det er imidlertid ikke givet, at der er sammenhæng mellem de holdninger, man giver udtryk for i en spørgeskemaundersøgelse, og ens faktiske adfærd.

Når en svarperson i spørgeskemaundersøgelsen har tilkendegivet, at et hensyn som f.eks. kommunal børnepasning var meget væsentligt for flytningen, kan det hænge sammen med meget forskellige typer af adfærd i praksis.

Forskellige sammenhænge mellem holdninger og adfærd

Svaret kan afspejle, hvad svarpersonen tror, andre opfatter som mest korrekt, selv om det i praksis intet betyder for ham/hende. Det kan også være, at svarpersonen oprigtigt lægger vægt på børnepasning, men at han/hun intet ved om de forskellige kommuners serviceniveau på børnepasningsområdet. Når husstande, der for eksempel hævder at lægge stor vægt på de kommunale børnepasningstilbud, faktisk også bevidst flytter til en kommune, hvor pasningstilbudene er bedre end der, hvor de kom fra, er det således kun een blandt flere mulige adfærdsformer.

Betydning for kommunens handlemuligheder

Sammenhængen mellem holdninger og adfærd er særdeles relevant, hvis kommunen ønsker at påvirke flyttemønstrene. Ingen kan på forhånd vide, om påvirkningsmuligheden er til stede, eller om den – hvis den er der – kræver en informationskampagne eller en ændring af kommunens skatte- og serviceniveau.

7.1. Holdninger og adfærd i praksis

Der er gennemført en analyse af sammenhængen mellem holdninger og adfærd blandt svarpersonerne i spørgeskemaundersøgelsen. Analysen viser, at der er en tydelig sammenhæng mellem holdninger og adfærd. For eksempel flytter de, der lægger mest vægt på huspriserne, typisk til en

Holdning og handling hænger faktisk sammen

kommune, hvor huspriserne er lavere end i deres gamle bopælskommune.

**Især med hensyn til
huspriser, kultur, bør-
nepasning og skat**

Denne sammenhæng mellem holdninger og adfærd kan genfindes for alle de hensyn vedr. boligmarkedsforhold, beliggenhed og kommunal skat og service, der er analyseret som tiltrækningsmotiver i afsnit 7. Men den er tydeligst til stede for huspriser, kulturtilbud, børnepasningstilbud og den kommunale beskatning.

8 Forskellene mellem kommunerne - empirisk set

Er der reelle forskelle mellem kommunerne?

En væsentlig del af analyserne i denne rapport bliver gennemført ud fra den forudsætning, at der er reelle forskelle mellem kommunerne på boligmarkedet og med hensyn til kommunal skat og service. I dette afsnit skal det, i den udstrækning det er muligt, undersøges, hvilke forskelle der reelt er på de relevante områder mellem de kommuner, der indgår i undersøgelsen.

3 tempi

Forskellene mellem kommunerne i undersøgelsen vil blive behandlet i 3 tempi. For det første vil det blive analyseret, hvilke forskelle der er mellem Århus og nabokommunerne set under eet, når der tages udgangspunkt i de subjektive vurderinger af forskelle mellem gammel og ny bopælskommune, som svarpersonerne har givet i spørgeskemaundersøgelsen. For det andet ses der på udvalgte nøgletal for de forskellige områder. Endelig – for det tredje – vil der blive gjort overvejelser om betydningen af resultaterne – dels forholdet mellem subjektive vurderinger og nøgletal – dels betydningen set i lyset af resultaterne af analyserne vedr. tiltrækningsmotiver.

Der indgår ikke vurderinger fra de interne flyttere

Det skal understreges, at de subjektive vurderinger af forskelle mellem Århus Kommune og nabokommunerne alle er baseret på tilflytternes og fraflytternes besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen. For 90 % af de husstande, som undersøgelsen omfatter (de interne flytninger), har det naturligvis ikke været relevant at indsamle vurderinger af forskelle mellem kommunerne.

8.1 Forskelle på boligmarkedet

I analyserne af tiltrækningsmotiver indgår der henholdsvis prisniveau og udbud for flere forskellige boligtyper samt byggegrunde.

8.1.1.a Prisniveauforskelle på boligmarkedet - vurderinger

I tabel 7 vises svarpersonernes gennemsnitlige vurderinger af, om prisniveauet på boligmarkedet er højere i den nye bopælskommune end i den gamle, opdelt på tilflyttere og fraflyttere.

Tabel 7: Svarpersonernes vurdering af, om prisniveauet på boligmarkedet er højere i den nye bopælskommune end i den gamle, opdelt på flyttetyper. 1999.

Flyttetype	parcelhuse	ejerlejligheder	byggegrunde	lejligheder
Tilflyttere til Århus	4,35	4,66	4,37	4,37
Fraflyttere fra Århus	1,91	1,79	1,86	1,97

Note: Cellerne indeholder den gennemsnitlige vurdering af, hvorvidt prisniveauet er højere eller lavere i den nye bopælskommune end i den gamle. 1 svarer til "meget lavere" og 5 svarer til "meget højere".

Århus vurderes som dyrest for alle boligtyper / byggegrunde

Tabel 7 viser klart, at tilflytterne generelt mener, at de er flyttet til en dyrere kommune, mens fraflytterne generelt mener, at de er flyttet til en billigere kommune, hvad angår priserne på boligmarkedet. Dette gælder uanset hvilken boligtype, der ses på.

8.1.1.b Prisniveauforskelle på boligmarkedet - nøgletal

I tabel 8 er angivet nøgletal for hus- og grundpriserne i Århus og de ni nabokommuner.

Tabel 8: De gennemsnitlige salgspriser for enfamilieshuse, 1. halvår 1999, samt priser for kommunalt udbudte parcelhusgrunde.

Type af bolig / grund	Nabokommunerne ¹	Århus	Dyreste alternativ til Århus i % ²	Billigste alternativ til Århus i % ²
Enfamiliehuse	995.390	1.321.400	88	61
Billigste byggegrund ³	211.629	335.000	105	21
Dyreste byggegrund ³	372.729	535.000	93	42

Kilder: Told & Skat; Århus Kommunes Grundsalskontor

(1)Simpelt gennemsnit

(2)Dyreste og billigste alternativ til Århus Kommune er beregnet som gennemsnitsprisen i henholdsvis den dyreste og den billigste nabokommune, divideret med gennemsnitsprisen i Århus Kommune.

(3)Tallene gælder kommunalt udbudte byggegrunde. Priserne for kommunale grunde falder indenfor et prisinterval. Her er hhv. det højeste og det laveste beløb i prisintervallet indgået i beregningerne. Der bortses fra, hvilke tilslutningsafgifter, der er inkluderet i grundpriserne.

Tabel 8 bekræfter for enfamilieshusene (parcelhuse), at Århus Kommune er væsentligt dyrere end nabokommunerne på boligmarkedet. Også mht. prisniveauet for kommunale byggegrunde ligger Århus væsentligt over gennemsnittet.

8.1.1.c Prisniveauforskelle på boligmarkedet – betydning

Både for parcelhuse og for byggegrunde er der overensstemmelse mellem vurderinger og nøgletal. Resultaterne hænger endvidere godt sammen med, at huspriser og grundpriser er mere væsentlige for fraflyttere end for tilflyttere.

8.1.2.a Forskelle i udbud på boligmarkedet - vurderinger

Er det vanskeligt at finde den foretrukne bolig?

Tabel 9 viser for tilflyttere og fraflyttere, om det opleves som sværere eller lettere at finde den foretrukne bolig inden for hver af de 4 typer i ens nuværende bopælskommune end i ens tidligere kommune. (1 svarer til ”meget lettere” og 5 svarer til ”meget sværere”).

Tabel 9: Subjektive vurderinger af om det er sværere eller lettere at finde den rigtige bolig i den nuværende kommune. Til- og fraflyttere¹. 1999.

	parcelhuse	ejerlejligheder	byggegrunde	lejligheder
Tilflyttere	3,61	3,34	3,96	3,81
Fraflyttere	2,11	2,83	1,87	2,44
Forskel²	1,5	0,51	2,09	1,37

Note til tabel: Tabelcellerne indeholder gennemsnit af svarpersonernes vurdering af, om det er sværere eller lettere at finde sin foretrukne bolig i den nye bopælskommune end i den gamle, opdelt for hver af de fire boligtyper / byggegrunde (spørgeskemaet spørgsmål 21). For hver boligtype ses på tilflyttere til Århus Kommune fra nabokommunerne og fraflyttere fra Århus til nabokommunerne.

(1) 1=meget lettere; 5=meget sværere.

(2) Gennemsnitsværdien for Århus, fratrukket gennemsnitsværdien for nabokommunerne under eet.

Vurdering: Sværere at finde den foretrukne bolig i Århus – og især den foretrukne byggegrund

Tabel 9 viser, at flyttehusstandene vurderer, at det er sværere at finde den helt rigtige bolig / byggegrund i Århus Kommune end i nabokommunerne. Forskellen er størst med hensyn til byggegrunde.

8.1.2.b Forskelle i udbud på boligmarkedet – nøgletal

Tabel 10 viser salget af kommunalt udbudte byggegrunde i perioden fra 1997 til 1999 og udbudet nu.

Tabel 10: Salg af kommunalt udbudte parcelhusgrunde i Århus Kommune og nabokommunerne. 1997-1999.

	Nabokommunerne	Århus
Grunde til salg¹	120	144
Solgt i 1999	155	123
Solgt i 1998	229	133
Solgt i 1997	238	182

Kilde: Århus Kommunes Grundsalgskontor (april 2000)

(1) Pr. april 2000

I perioden fra 1997 til 1999 blev der solgt flere kommunalt udbudte parcelhusgrunde i nabokommunerne (set under eet) end i Århus Kommune. P.t. er der flere grunde til salg i Århus end i nabokommunerne.

8.1.2.c Forskelle i udbud på boligmarkedet – betydning

Set i forhold til de forrige tre års kommunale grundsalg tyder tabel 10 på, at der idag er et mindre udbud af byggegrunde i nabokommunerne end i Århus Kommune. Men da flytningerne i undersøgelsen alle fandt sted i 1999, kan der udmærket være overensstemmelse mellem svarpersonernes vurdering og de faktiske forhold.

Det kan umiddelbart undre, at det opleves som sværere at finde den foretrukne byggegrund i Århus end i nabokommunerne, især da nøgletallene for udbudet af kommunale byggegrunde ikke giver indtryk af mangel på byggegrunde. Mulige forklaringer kan søges i, at byggegrunde generelt er dyrere i Århus end i nabokommunerne, at beliggenheden af de ledige byggegrunde i Århus måske ikke svarer til de flyttendes forventninger, eller at mange kan tænkes at mangle viden og information om udbudet af byggegrunde.

Det ligger uden for rammerne af denne undersøgelse af give et mere præcist svar på, hvorfor det især opleves som sværere at finde den foretrukne byggegrund i Århus.

Under alle omstændigheder er der (jfr. figur 5) relativt få blandt de flyttende, der betragter udbudet af og priserne på byggegrunde som et væsentligt tiltrækningsmotiv. Samtidig er det væsentligt at holde sig for øje, at analy-

sen af de subjektive vurderinger ikke inddrager de mange, der faktisk bliver boende i Århus Kommune.

8.2 Forskelle i beliggenhed

I analysen af tiltrækningsmotiver ovenfor, indgår beliggenheden i forhold til omgivelserne (nærhed til natur, mindre bysamfund eller byen), transporttiden mellem hjem og arbejde / uddannelsessted samt adgangen til kollektiv transport.

Beliggenheden i bred forstand – dvs. nærhed til naturen, et mindre bysamfund eller byen – er forhold, der baserer sig på subjektive vurderinger, der ikke kan måles. Derfor er der her kun set på transporttiden mellem hjem og arbejde.

I tabel 11 er den gennemsnitlige forøgelse af transporttiden mellem hjem og arbejde / uddannelsessted angivet for hver af de tre flyttetyper i undersøgelsen.

Tabel 11: Gennemsnitlig forøgelse af transporttiden, opdelt efter flyttetype. 1999.

Flyttetype	Ændring i transporttid (indeks)
Tilflyttere til Århus	2,10
Fraflyttere fra Århus	3,49
Interne flytninger i Århus	2,94

Anm.: 1 svarer til meget kortere transporttid, 3 til uændret og 5 til meget længere transporttid.

Fraflytterne får længere transporttid

Tabel 11 viser, at fraflytterne i gennemsnit har forøget deres transporttid mellem hjem og arbejde, mens tilflytterne i gennemsnit har forkortet den. Dette er en indikation af, at de, der er flyttet til Århus, generelt er flyttet til en bolig med en bedre beliggenhed *i forhold til arbejdspladsen / studiestedet* end dem, der er flyttet fra Århus.

Boligens beliggenhed er en yderst sammensat størrelse, som det er vanskeligt at finde objektive mål for. Beliggenheden i bredere forstand (nærhed til f.eks. natur eller storby) er et individuelt spørgsmål. Transporttid og adgang til kollektiv transport afhænger især af, hvor man har arbejde. Der kan såle-

des ikke umiddelbart ske sammenligning af Århus og nabokommunerne på baggrund af nøgletal med hensyn til beliggenheden.

Forskellen mellem til- og fraflytternes subjektive vurderinger er i god overensstemmelse med, at transporttid er væsentligere for tilflytterne end for fraflytterne (jf. figur 6).

8.3 Forskelle i kommunal skat og service

I analysen ovenfor af tiltrækningsmotiveer indgår den kommunale beskatning, de kommunale tilbud på børnepasnings- og skoleområdet samt andre områder, herunder ældre, kultur, fritid og idræt samt kvaliteten af den kollektive transport.

8.3.1.a Forskelle i skatteniveau - vurdering

Tabel 12 viser for henholdsvis tilflyttere til Århus Kommune og fraflyttere fra Århus Kommune, om skatteniveauet i den nye bopælskommune i gennemsnit opleves som højere eller lavere end i den gamle kommune.

Tabel 12: Svarpersonernes gennemsnitlige vurdering af, om det kommunale beskatningsniveau er højere eller lavere i den nye bopælskommune. Fordelt på flyttypen. 1999.

Flyttetype	Kom. beskatningsniveau (indeks)
Tilflyttere til Århus	3,62
Fraflyttere fra Århus	2,44

Anm.: 1 svarer til et meget lavere skatteniveau, 3 til uændret og 5 til meget højere skatteniveau.

Skatten opleves som højere i Århus Kommune

Svarpersonernes vurdering er, at skatteniveauet er højere i Århus Kommune end i nabokommunerne.

8.3.1.b Forskelle i skatteniveau - nøgletal

I tabel 13 vises de objektive forskelle i beskatningsniveau mellem Århus Kommune og nabokommunerne, idet der skelnes mellem kommunal skatteudskrivningsprocent og grundskyldspromille.

Tabel 13: Kommunal beskatning i Århus Kommune og nabokommunerne. 1999.

Område	Nabokommunerne ¹	Århus	Dyreste alternativ til Århus i %	Billigste alternativ til Århus i %
Udskrivningsprocent	20,4 ²	20,7	103	92
Grundskyldspromille	13,3	18,9	106	36

Kilde: Indenrigsministeriets Kommunale Nøgletal

(1) Simpelt gennemsnit

(2) I år 2000 er det tilsvarende, simple gennemsnit af nabokommunernes udskrivningsprocent 20,6.

Objektivt: Århus lidt over gennemsnittet, men ikke dyrest

Både for udskrivningsprocent og grundskyldspromille er gennemsnittet for nabokommunerne under eet lidt lavere end niveauet i Århus. Men der er dog både nabokommuner, hvor den kommunale beskatning er højere, og nabokommuner, hvor den kommunale beskatning er lavere end i Århus. I år 2000 er den gennemsnitlige udskrivningsprocent i nabokommunerne steget til 20,6, altså en tilnærmelse til niveauet i Århus.

8.3.1.c Forskelle i skatteniveau – betydning

Den gennemsnitlige vurdering, at skatteniveauet er højere i Århus end i nabokommunerne, stemmer overens med, at beskatningen i Århus objektivt set er lidt højere end gennemsnittet for nabokommunerne. Svarpersonerne har ikke angivet konkrete udskrivningsprocenter. Derfor kan man ikke bruge resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen til at afgøre, om svarpersonerne overvurderer skatteniveauforskellene.

Resultaterne hænger logisk sammen med motiverne fra figur 6, hvor den kommunale beskatning viste sig at være lidt væsentligere for fraflytterne end for tilflytterne.

8.3.2.a Forskelle vedr. børnepasning og skole - vurderinger

Tabel 14 viser, om service- og takstniveauet på en række områder vurderes som højere i den nye end i den gamle bopælskommune, opdelt på tilflyttere og fraflyttere.

Tabel 14: Gennemsnitlig vurdering af, om service- og takstniveauet er højere i den nye end i den gamle bopælskommune. 1999.

Område	Tilflyttere	Fraflyttere
Serviceniveau vedr. børnepasning	2,88	3,53
Pasningsgaranti / ventetid	2,51	3,87
Serviceniveau på folkeskoleomr.	2,72	3,28
Forældrebetaling for børnepasning	3,90	2,01
Klassekvotient i Folkeskolen	3,55	2,47

Anm.: 1 svarer til et meget lavere niveau for henholdsvis den kommunale service, forældrebetalingen og klassekvotienten, 3 er uændret mens 5 svarer til meget højere niveau.

Fraflytterne: Højere serviceniveau og lavere takster

Svarpersonerne vurderer, at serviceniveauet vedr. børnepasning og på folkeskoleområdet er højere i nabokommunerne end i Århus, og at der er længere ventetid for børnepasning, højere forældrebetaling for børnepasning og højere klassekvotienter i Folkeskolen i Århus Kommune end i nabokommunerne.

8.3.2.b Forskelle vedr. børnepasning og skole – nøgletal.

I tabel 15 angives nogle nøgletal for takster, udgifter, personalenormeringer og dækningsgrader på daginstitutions- og skoleområdet i Århus Kommune og nabokommunerne.

Tabel 15: Takster, udgifter, personalenormeringer og dækningsgrader i Århus Kommune og nabokommunerne indenfor *børnepasnings- og skoleområdet*. (1998)

Område	Nabokommunerne ¹	Århus	Laveste alternative niveau i % af Århus	Højeste alternative niveau i % af Århus
Pasningsudgifter pr. 0-10årig (netto)	22.303	30.935	62	74
Pasningspers. pr. 100 0-10årig	14,6	15,8	79	102
Dækningsgrad for 0-2 årige	60,7	54,4	104	134
Dækningsgrad for 3-6 årige	75,7	75,8	94	109
Folkeskoleudgifter pr. 7-16årig	36856	35771	91	111
Gnsn. klassekvotient (1997)	18,6	20,0	81	98
			Dyreste alternativ til Århus i %	Billigste alternativ til Århus i %
Dagplejetakst (kr.)	19.300	22.638	88	79
Børnehavetakst (kr.)	14.793	15.422	102	87

Kilde: Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

(1) Simpelt gennemsnit

Århus ligger over gennemsnittet blandt nabokommunerne, når det gælder kommunale udgifter og personale til børnepasning.

Århus ligger også over gennemsnittet, når det gælder forældrebetaling for børnepasning og gennemsnitlig klassekvotient i folkeskolen, men under gennemsnittet, når det gælder dækningsgrad for de 0-2 årige.

Der er her taget udgangspunkt i *gennemsnittet* for nabokommunerne. På de fleste områder er der både nabokommuner, der ligger på et lavere niveau end Århus, og nabokommuner, der ligger på et højere niveau (jf. de to kolonner længst til højre i tabel 15).

8.3.2.c Forskelle vedr. børnepasning og skole – betydning

Svarpersonernes gennemsnitlige vurdering - at serviceniveauet vedr. børnepasning er højere i nabokommunerne (jf. tabel 14) – stemmer ikke overens med nøgletallene for kommunale udgifter og personalenormeringer på området. Forklaringen kan for det første være, at udgifter og normeringer ikke kan bruges som mål for svarpersonernes oplevelse af et højt serviceniveau. For det andet kan forklaringen være, at svarpersonerne ikke er særligt velinformerede om mellemkommunale forskelle i service på børnepasningsområdet som f.eks. ventetider.

Med hensyn til takster for børnepasning og klassekvotient i Folkeskolen svarer vurderingerne til forskellene mellem Århus og nabokommunerne, når man ser på nøgletallene. For så vidt angår pasningsgarantien er vurderingen i tabel 14 overraskende, idet der i 1999 var pasningsgaranti i Århus Kommune.

Børnepasning "virker begge veje"

Forhold på børnepasningsområdet er ikke en kilde til enten ensidig fraflytning fra eller tilflytning til Århus Kommune. Derimod er de objektive forhold med til at bestemme de flyttendes valg af enten Århus eller en nabokommune som ny bopælskommune – alt efter *hvilke* forhold på børnepasningsområdet, man lægger mest vægt på.

8.3.3.a Forskelle vedr. ældreservice, kultur, fritid og idræt samt i kvaliteten af den kollektive transport i kommunen - vurderinger

I tabel 16 vises forskelle i tilflytteres og fraflytteres vurdering af, om niveauet for en række servicemål er højere eller lavere i deres nuværende bopælskommune end i den tidligere.

Tabel 16: Gennemsnitlig vurdering af, om niveauet på bestemte serviceområder er højere i den nye end i den gamle bopælskommune . 1999.

Område	Tilflyttere	Fraflyttere
Serviceniveau på ældreområdet	2,70	3,22
Kulturtilbud	4,48	2,07
Fritids- og idrætstilbud	4,16	2,67
Kvaliteten af den kollektive transport	4,21	2,33

Anm.: 1 svarer til et meget lavere niveau for den kommunale service, mens 5 svarer til meget højere niveau.

Ældreservice bedst i nabokommunerne

Kultur, fritid og idræt samt kollektiv trafik bedst i Århus

Serviceniveauet på ældreområdet opleves som højere i nabokommunerne end i Århus Kommune. Omvendt opleves de kommunale kulturtilbud, fritids- og idrætstilbud og kvaliteten af den kollektive transport som bedre i Århus Kommune end i nabokommunerne.

8.3.3.b Forskelle vedr. ældreservice, kultur, fritid og idræt samt i kvaliteten af den kollektive transport i kommunen - nøgletal

I tabel 17 angives nogle nøgletal for kultur-, fritids- og ældreområdet. (Der medtages ikke nøgletal for kvaliteten af den kollektive transport.)

Tabel 17: Faktiske udgifter, personalenormeringer m.v. inden for kultur- og fritidsområdet henholdsvis ældreområdet i Århus Kommune og nabokommunerne. 1998.

Område	Nabokommunerne ¹	Århus	Laveste alternative niveau i % af Århus	Højeste alternative niveau i % af Århus
Kulturudgifter pr. indb. (ekskl. bib og sport) i kr.	204,8	506	14	57
Udgifter til sport og fritid pr. indbygger (1999) i kr.	714,2	1003	49	97
Ældreudgifter pr 67+ årig ² kr.	36974	44542	67	97
Personale ved ældreomsorg pr. 100 67+ årig ²	13,5	15,7	69	100
Gnsn. antal hjemmehjælpstimer pr. modtager pr. uge i	6,5	5,5	82	160

Kilde: Indenrigsministeriets kommunale nøgletal

(1) Simpelt gennemsnit

(2) 67+ betyder 67 år og derover

Århus har betydeligt højere kommunale udgifter på kultur- og fritidsområderne end nogen af nabokommunerne.

På ældreområdet ligger Århus over gennemsnittet med hensyn til udgifter og personalenormeringer, men under gennemsnittet, når man ser på tildelingen af hjemmehjælpstimer pr. modtager pr. uge.

8.3.3.c Forskelle vedr. ældreservice, kultur, fritid og idræt samt i kvaliteten af den kollektive transport i kommunen – betydning

Vurderingerne af kultur- og fritidstilbudene i kommunen for til- og fraflyttere svarer til de forskelle mellem Århus og nabokommunerne, der fremgår af nøgletallene.

På ældreområdet svarer vurderingerne til nøgletallene, hvis man ser på tildelingen af hjemmehjælpstimer, men ikke hvis man ser på kommunale udgifter og personalenormeringer. Her kan anføres de samme bemærkninger som vedr. børnepasningsforhold under afsnit 8.3.2.c. Forklaringen kan for det første være, at udgifter og normeringer ikke kan bruges som mål for svarpersonernes oplevelse af et højt serviceniveau. For det andet kan forklaringen være, at svarpersonerne ikke er særligt velinformerede om mellemkommunale forskelle i service på ældreområdet.

Figur 6 viste, at tilflytterne lægger mere vægt på kulturtilbud end fraflytterne. Dette resultat hænger logisk sammen med, at der bruges langt flere kommunale penge på kultur i Århus.